

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXI ème ANNÉE

15 Mai 1926 — No 204

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ۵ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنہ

نومرو ۲۰۴-۱۶ مایس ۱۹۲۶

عقل سليم

— محرری : راهب مهليه —

مبحث 88 — انسانك اكله ينفك روى .

بشردن صادر اولان دليلك لر ، غرابتر.. انسانك ديكر حيوانلر اوزهرينه فائقيتى ، انسانك باد هوادن كنديسنه وريدكى بوقفوق صفتى عقلك نظر نده نابود ايدييور . نه قادر چوق حيوانلر ، كندى كندينه صوك درجه عاقل و معقول صفتى ويرن حيوان دن [يعنى انساندن] داهدا زياده حلم ، داهدا زياده تمكين و انصاف كوسته ريرلر ! ا كثر يا اسير و ظلم و تضيق آلتنده بولنان انسانلر آره سنده .. قارنجهلرك ، آريلرك ياخود قوندوزلرك جمعيتلرى قادر اى تأسيس ايدلمش جمعيتلر وارميدر ؟ عىنى نوعدن بيريجى حيوانلرك ، بلا فائده يكدىكرلىرى پارچالاماق ، يكدىكرلىرى اتلاف ايتماك ايچون صحرالرده ، اووالرده ، يكدىكرلىرىنه «رانده وو» و يردكلى كورلمشى در ؟ بيريجى حيوانلر آره سنده دين محاربه لر ينك ظهور ايتديكى كوروليورمى ؟ حيوانلرك آره لر نده ، ديكر نوعلره قارشى ظلم و تجاوزلرينك سببى آجلق و احتياج تغدى در . انسانك انسانه قارشى ظلم و تجاوزلرينك سائقى ، افنديلرينك حرص و طمعندن و كستاخ اعتقادات باطله سنك آزيغى نغندن باشقارشى دكلدر .

كائناتده هر شينك انسان ايچون ياپيلايدىقى زعم ايدنلره و ياخود بونك بويله اولديغنه بزى اينانديرماق ايسته ين نظرياتچيلره مسكنمى لاي نقطع خساره اوغر اتان ، اضرار ايدن بونجه حيوانات مضره نك بشرك رفاهنه نه خدمتلى اولاييله جكي صورولديعى وقت پك زياده شاشقين و متلاشى بر حاله دوشرلر . بر انكرك بيلانى طرفندن صوقولماقدن ، بر سيورى سينك طرفندن ايكنه لمكدن ، كهله ، پيره ، تخمه قوروسنى كى حشراتك طعمه سى اولماقدن ، بر قاپلان طرفندن پارچالانماقدن ، الح الهلرك محبوى [يعنى انسان] ايچون معلوم نه فائده حاصل اولور ؟ انسانك ، كنديلرى ايچون ياپيلمش اولدينى ادعا سنده بولونسه لر دى بتون بو حيوانلر بزم تهولو جياجيلر من قادر دوغرو دوشونمش اولمازلرمى ايدى ؟

ايتدكدن صكره حكومت بتون ايلك مكيتبلرده اوقومايه و يازمايه لاتين الفباسى ايله باشلاماي امر ايدر . بتون يكي نسل و متعاقب نسللر بو حرفلر ايله يازمى اوقومى اوكره نيرلر . بو قرار اتخاذا اولوندينى وقت حكومت دوا اريته ده مناسب بر مدت صكره مخبرات و قيوداتك بو حرفلر ايله اولاجاغى تبليغ ايدر .

معارف و كالتى طبع ايدجكي كتابلرى بو حرفلر ايله ترتيب ايتديرر . ج ، چ ، خ ، ش ، غ حرفلرى تانيت و مثلاً « قيل » كلمه سنده كى صائت (ي) حرفنك ادا ايتديكى سسى ادا ايدجك بر اشارتلى (i) ياخود روسچهنك 6 حرفى قبول ايتك معارف و كالتنك در حال ياپه بيله جكي برايشدر .

موجود ايلر نه اولاجوبى ؟

موجود آثارك پك آز اولان دكرليلىرى يكي تورك حرفلريله باصديرمق بيوك برايش دكلدر . دكرسز كتابلرى على حاله براقيرز . ذاتاً محافظه اولونمايه لايق كتابلر من پك محدوددر . يكي حرفلرك قبولى سايه سنده بو فائده سز و اكثيراده مضر اولان كتابلرى مرور زمانله آرتق اوقويابيله جكلر بولونمايه جقدر . بوايه عرقز ايچون بيوك بركار اوله جقدر .

قطعيأ امينم كه حكومتجه بو قرار و يريلدكدن آلتى آى صوكره غزته لك و كتابلرك اوقوييجيلرى شيمديكنك ايكي مثلى فضله اولاجا قدر .

عرب حرفلرى نور كجيه لافى دكل !

بونى صورمايه بيله حاجت قالماديغنه قانم . مادامكه مثلاً بر (كل) كلمه سى آلتى دورلو اوقونه بيلمك تهلكه سى آلتنده در ، عرب حرفلرينك بزم ديلز ايچون كافى اولمادينى آب آشكاردر . بزم ديلزده ، ديلزده استقلال و براقلق ايسته يور و بو طلبك قبول اولونماسى هيچ بر كيمسه و هيچ بر شى اوزون مدت تاخير ايدمه ز . توركك دهاى استقلال و تجددى ذكالى ايچون ، على العاده منطق عقلى ايچون محال كوروش اولان مادى و معنوى فتوحاتى ممكن قيلدى و بو فتوحات دوام ايدم جكدر . دائماً داهدا ايلرى و دائماً داهدا يوكسك !

ص 89 — شروع ماصالی .

(بغداد) ه جوار بر محله اولیاءاللهدن اولماقه معروف بر درویش ، دلنشین عزتکاهنده آسوده بر حیات یاشایوردی؛ جوار اهالی دطاسنی آلاماق ایچون اونا هر کون ارزاق وهدایا طاشیاقده تهالك کوسته ریرلردی . مقدس آدام کندیسینی هر کون انعام و احسانه مستغرق قیلان لطف سبحانییه تشکر دن خالی قالمیوردی « ای اللهم ، قولر یکه سنک شفقت و عنایتک لسان ایله افاده ایدیلهمیه جک قادر چوقدر ! جود و سخاکک بنی هر کون مستغرق قیلدیغی نعمتاره مستحق اولماق ایچون بن نه یاپدم ؟ ای یرک و کوکک پادشاهی ، ای کائناتک مشفق خالق ! هانکی کلمه تجیل و تمجید سنک لطف و عنایتلریکک شکرانی حقیه ادا ایدیه ییلر ؟ یارب ! بشر اولادی ایچون سنک اییلکیرک ، لطفلرک نه قادر بویوکدر ، دییوردی . الله قارشنی حس شکران ایله متهیج اولان بو منزوی ذات قدسی ، یدنجی دفعه اولارق ، حجه کیمیه نیت ایتدی . او صروده توزکرله ایرانلر آراسنده دوام ایدن حرب ، نیت تقوی پرورانه سنک اجراسنی تأخیر ایدمه دی . الله اعتماد تام ایله یوله حیقدی ؛ هر کی کندیسنه حرمت ابتدیره بر قیافتک تعرضدن ، صون حفظ و حایه سی آلتنده ، بلا مانع ، قطعات عسکریه آره سندن کچدی . بر صورتله راحتسز ایدیلک شویله طورسون ، هر آدیمده ایکی مخاصم طرفک عسکرندن حرمت و تعظیم آثاری کورپیوردی . نهایت یورغونلقدن بی تاب اولارق ، یاقیجی کونشک اشعه سی آلتنده صیغینه حق بریر آرامغه مجبور اولدی ؛ بو مأوای ، آلتنده براق بر صو آقان خورما آغاجلرینک کولکک سنده بولدی . حضور و سکوتی آنجاق صولرک خیشیلیمسی ، قوشلرک حیویلیسی ایله اخلال اولونان بو هجری محله ، ولی الله ، یالکز بهشتی برملجاء بولماقه قالماش ، عینی زمانده لذیذ بر طعام دخی بولمشدی : خورمالری و سائر لذیذ میوه لری طویلاماق ایچون یالکز آلتی قالدیرماسی کافی ایدی . ایرماق صاف ، براق و سرین صویله صوسزلغنی تسکین ایدیوردی . یشیل بر چمن اونا ، خوش بر استراحت اویقوسی اویوماق آرزوسنی ویردی . اویاندینی وقت آبدست آلدی و بر وجد سرور

ایله « یارب بشر اولادی ایچون سنک نعمتلرک نه قادر بویوک و حسابسزدر ! » دیدی . قارنی دویش ، دینج و شن اولارق تکرار یوله دوشدی . نظره ، دالری میوه لرله طولو آغاجلر ، چیچکلرله بزمش یاماجلر ، زمرد کی یشیل چاپیرلر عرض ایدن لطیف بر خطه ده یولنه بر مدت دوام ایتدی . بو منظره یه حیران اولان ولی الله ، نوع بشرک اسباب سعادت و رفاهیله هر طرفه مشغول کورون جناب اللهک دست جود و سخاسنی تجیل و تمجیددن بر آن خالی قالمیوردی ... بر آز ایله ریده آشیلماسی زحمتلیجه طاغله راست کلدی ؛ فقط بونلرک اک یوکسک نقطه سنه واصل اولونجه قورقونج بر منظره اوکنده بولوندی . روحی دهشت و خشیت ایچنده خراب اولدینی حالده ، آتشک و قیلیجک آثار تخریبیله طولو ، ایصسر بر اووا کشف ایتدی . اووای کوزدن کچیردی . بر قاچ کون اول بورالرده جریان ایدن قانلی بر محاربه نك اثرلری اولارق یوز بیکن زیاذه انسان جنس دی ایله اووا مستور ایدی . طوپراغک اوستنه سرپیلمش اولان انسان اولولرینی ، قارتالار ، آق بابالر ، قارغالر ، قورتلر ، آلابیلدکرینه ییور ، پارچالایورلردی . بو منظره بزم حاجی افندی یی مظل بر دوشونجه یه غرق ایتدی . الله اونا ، بر احسان مخصوص اولق اوزره حیواناتک لسانلرینی آکلماق موهبه سنی ویرمشدی . انسان آتیه قارنی ایجه طویورمش اولان بر قورتک سرور ایله سوبله دیکی سوزلری ایشیتدی . قورت : « ای اللهم ! قورت اولادینه سنک نعم و الطافک نه قادر بویوا . بی حسابدر ! بزم ایچون پک تهلیکلی اولان بو منفور بشر اولادینه سنک بصیرتکار حکمت و عنایتک بر باش دونمه سی [بر جنون تهور] کوندرمک لطف و اعتناسنده بولونور . مخلوقاتکک نکهبانی اولان الطاف سبحانیه کک بر اثری اولارق بو اولاد بشر ، عرقزک بوخربلری ، یکدیگری بی بوغازلر ، بو صورتله بزم مدبذب طعاملر حاضرلارلر . ای الله سنک نعمتلرک ، قورت اولادی ایچون نه قادر بویوک و بی حسابدر ! .. » دییوردی ! ...